

Podatnik ma wybór

Na mocy ustawy z 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1328) od 1 stycznia 2015 r. podatnicy CIT są uprawnieni do wyboru metody obliczania tzw. cienkiej kapitalizacji.

Nowelizacja umożliwiła wybór pomiędzy stosowaniem zmienionych przepisów art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT a nowym art. 15c ustawy o CIT. Zmiany te mają na celu m.in. obostrzenie przepisów dotyczących cienkiej kapitalizacji oraz wprowadzenie alternatywnej metody jej obliczania. Poniżej przedstawiam najważniejsze zmiany wprowadzone do zasad obliczania cienkiej kapitalizacji od 1 stycznia 2015 r.

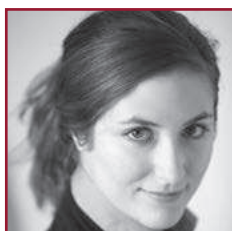
Szerszy zakres stosowania

Zmiany wprowadzone do dotychczasowej metody obliczania cienkiej kapitalizacji (art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT) mają charakter rozszerzający zakres jej stosowania. Wyraźny jest cel fiskalny zmian, zmierzający do ograniczenia możliwości pomniejszania przychodów o koszty ponoszone w związku z uzyskiwaniem pożyczek poprzez rozszerzenie zasięgu przedmiotowego i podmiotowego cienkiej kapitalizacji.

Większy zakres pojęcia pożyczkodawcy

Odsetki podlegają ograniczeniom z tytułu cienkiej kapitalizacji, jeżeli kredyty i pożyczki będące źródłem tych odsetek są udzielone przez tzw. *kwalifikowanych pożyczkodawców*. Do 31 grudnia 2014 r. za kwalifikowanego pożyczkodawcę był uznawany podmiot:

- który posiadał nie mniej niż 25% udziałów (akcji) podatnika,
- który łącznie z innym współnikiem posiadał nie mniej niż 25% udziałów (akcji) podatni-

ALEKSANDRA MIKLASZEWSKA

konsultant podatkowy
KSP Legal & Tax
Advice

ka i obaj ci udziałowcy wspólnie udzielili pożyczki podatnikowi,

- w którym co najmniej 25% udziałów (akcji) posiadał podmiot trzeci, który równocześnie posiadał co najmniej 25% udziałów podatnika.

Powyższe oznaczało, że zasięg cienkiej kapitalizacji obejmował struktury *spółeksióstr* oraz *spółekcórek* i *spółekmatek*. Natomiast udzielenie pożyczki przez podmiot spoza tego zakresu powodowało brak stosowania art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT.

Nowelizacja rozszerzyła grupę podmiotów, od których pożyczki podlegają ograniczeniom cienkiej kapitalizacji. Od 1 stycznia 2015 r. za kwalifikowanego pożyczkodawcę jest uznawany:

- podmiot posiadający **bezpośrednio lub pośrednio** nie mniej niż 25% udziałów (akcji) podatnika (spółki córki, matki, babki...),
- podmiot udzielający pożyczki łącznie z innym podmiotem, jeżeli suma posiadanych przez nich **bezpośrednio lub pośrednio** udziałów (akcji) podatnika wynosi nie mniej niż 25%,
- podmiot, w którym co najmniej 25% udziałów (akcji) **bezpośrednio lub pośrednio** posiada podmiot trzeci, który równocześnie posiada **bezpośrednio lub pośrednio** co najmniej 25% udziałów podatnika (spółki siostry i kuzynki).

Wskaźnik procentowy posiadanych udziałów na potrzeby cienkiej kapitalizacji, jak dotychczas, będzie określany na podstawie liczby praw głosu, jakie przysługują danemu podmiotowi w związku z posiadaniem udziałów (akcji). Wyjątek dotyczy, tak jak poprzednio, komandytariuszy spółek komandytowo-akcyjnych, co do których uważa się, że spełniają oni warunki uznania za kwalifikowanych pożyczkodawców niezależnie od wielkości ich udziałów kapitałowych.

Co istotne, nowe regulacje wskazują sposób obliczenia współczynnika pośredniego posiadania udziałów (akcji), nakazując odpowiednie sto-

sposobu kapitalizacji

sowanie przepisu art. 11 ust. 5b ustawy o CIT. Przepis ten dotyczy podmiotów powiązanych przy ustalaniu cen transferowych. Zgodnie z tym przepisem „określając wielkość udziału pośredniego (...), przyjmuje się zasadę, że jeżeli jeden podmiot posiada w kapitale drugiego podmiotu określony udział, a ten drugi posiada taki sam udział w kapitale innego podmiotu, to pierwszy podmiot posiada udział pośredni w kapitale tego innego podmiotu w tej samej wysokości; jeżeli wartości te są różne, za wysokość udziału pośredniego przyjmuje się wartość niższą”. Zatem w celu ustalenia, jaki udział dany podmiot posiada pośrednio w kapitale innego podmiotu, przyjmuje się domniemanie: jeśli spółka A posiada x udziałów w spółce B, a spółka B posiada taką samą liczbę udziałów (tj. x) w spółce C, to uznaje się, że spółka A posiada pośrednio x udziałów w spółce C. Gdyby natomiast liczba udziałów posiadana przez spółkę A i B była różna, to za wartość udziału pośredniego przyjmuje się wartość niższą.

Na pierwszy rzut oka powyższy przepis określa jedynie udział pośredni *pierwszego stopnia*, tzn. w przypadku, gdy pomiędzy podatnikiem a jego pośrednim udziałowcem jest tylko jeden podmiot. Należy jednak zauważyć, że nowelizacja nakazuje odpowiednie stosowanie tego przepisu, w związku z czym zasada ta powinna również być stosowana do określenia wielostopniowych powiązań pośrednich pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Mimo że nowelizacja nie przewiduje żadnych ograniczeń co do tego, jak bardzo pośrednio podmioty mogą być powiązane, w każdym przypadku istotne jest zastrzeżenie, że w przypadku różnych wielkości udziałów posiadanych przez poszczególne podmioty, za stopień powiązania pomiędzy pierwszym a ostatnim podmiotem „w łańcuchu” uznaje się najmniejszą możliwą liczbę udziałów. Mimo to potencjalny zasięg *pośredniego* powiązania może być bardzo daleki.

Zmiany w obliczaniu całkowitego zadłużenia

Współczynnik cienkiej kapitalizacji obliczany jest m.in. na podstawie o wartości całkowitego zadłużenia podatnika względem określonego kręgu podmiotów kwalifikowanych, tzw. *znaczących udziałowców*. Nowelizacja rozszerza krąg tych podmiotów. Do 31 grudnia 2014 r. całkowite zadłużenie oznaczało zadłużenie względem wspólników podatnika posiadających w nim co najmniej 25% udziałów

(akcji) oraz względem podmiotów posiadających co najmniej 25% udziałów (akcji) w kapitale takiego wspólnika. Natomiast od 1 stycznia 2015 r. podmioty, względem których należy obliczać całkowite zadłużenie, to podmioty posiadające bezpośrednio lub pośrednio nie mniej niż 25% udziałów (akcji) podatnika. Zatem zamiast wyraźnego ograniczenia kręgu znaczących udziałowców do spółekmatek oraz spółekbabek, nowe brzmienie przepisu powoduje konieczność uwzględnienia zadłużenia od podmiotów na dalszych poziomach powiązania. W celu obliczenia współczynnika powiązania pośredniego przepis art. 16 ust. 6 ustawy o CIT nakazuje stosować odpowiednio art. 11 ust. 5b tej ustawy, analogicznie do przypadku określania pośredniego posiadania udziałów (akcji) przez kwalifikowanych pożyczkodawców.

Istotne znaczenie praktyczne ma zmiana terminu obliczania całkowitego zadłużenia. Dotychczas wartość zadłużenia obliczana była na dzień poprzedzający termin zapłaty odsetek, co umożliwiało stosunkowo łatwe obejście ograniczeń wynikających z cienkiej kapitalizacji poprzez spłatę odpowiedniej części zadłużenia tuż przed terminem zapłaty odsetek. Od 1 stycznia 2015 r. przepisy nakazują obliczać wartość zadłużenia na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym zapłacono odsetki.

Kalkulacja odsetek wyłączonych z kosztów

Dotychczas proporcję według której obliczano wysokość odsetek niepodlegających zaliczeniu do kosztów podatkowych, należało obliczać poprzez porównanie wartości trzykrotności kapitału zakładowego podatnika z wartością jego całkowitego zadłużenia względem znaczących udziałowców. Wartość kapitału zakładowego była obliczana na podstawie art. 16 ust. 7 ustawy o CIT jako jego nominalna wysokość, z odliczeniem tej części kapitału zakładowego:

- jaka nie została na ten kapitał faktycznie przekazana (tj. nie została w całości opłacona ani pokryta wkładami niepieniężnymi),
- jaka została pokryta wierzytelnościami z tytułu pożyczek i kredytów (tj. poprzez tzw. konwersję pożyczki na kapitał) oraz z tytułu odsetek od tych pożyczek (kredytów), przysługujących wspólnikom wobec tej spółki,
- która została pokryta wartościami niematerialnymi i prawnymi, od których nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych.

Nowelizacja spowodowała zmianę sposobu liczenia ww. limitu. Dotyczy to przede wszystkim zmiany sposobu obliczania kapitału podatnika, do którego porównywana jest wartość zadłużenia. Od 1 stycznia 2015 r. odsetki są wyłączone z kosztów podatkowych w proporcji, w jakiej wartość zadłużenia przekraczająca wartość kapitału własnego spółki pozostaje do całkowitej kwoty tego zadłużenia. Wartość kapitału własnego określa się na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc zapłaty odsetek od pożyczek.

Mimo że ustawa o CIT nie zawiera definicji „kapitału własnego”, nowelizacja też jej nie wprowadziła. Jedyńską wskazówkę zawiera nowy art. 16 ust. 7h ustawy o CIT zgodnie z którym, wartość kapitału własnego nie obejmuje:

- kapitałów z aktualizacji wyceny,
- części kapitału własnego pochodzącego z otrzymanych pożyczek podporządkowanych,
- wartości kapitału zakładowego, jaka nie została na ten kapitał faktycznie przekazana,
- wartości kapitału zakładowego, jaka została pokryta wierzytelnościami z tytułu pożyczek oraz z tytułu odsetek od tych pożyczek, przysługującymi wspólnikom wobec spółki,

- wartości kapitału zakładowego, jaka została pokryta wartościami niematerialnymi lub prawnymi, od których nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych zgodnie z art. 16a–16m.

W konsekwencji powstają wątpliwości co do tego, jak obliczać kapitał własny do celów cienkiej kapitalizacji oraz z jakich regulacji poza ustawą o CIT podatnik powinien korzystać przy jego obliczaniu. Można domniemywać, że pojęcie „kapitału własnego” w zamierzeniu ustawodawcy powinno odpowiadać pojęciu stosowanemu w rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdań finansowych. Żaden przepis jednak nie odwołuje się do ustawy o rachunkowości ani sprawozdawczości finansowej.

Należy zauważyć, że wysokość „kapitału własnego” można modyfikować w trakcie roku obrotowego za pomocą określonych operacji księgowych (np. rozwiązanie rezerw czy rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość aktywów odnoszonych na kapitały). W związku z tym możliwa jest zmiana wysokości kapitału własnego na potrzeby cienkiej kapitalizacji w trakcie roku obrotowego.

Rozszerzenie pojęcia odsetek

Warto zwrócić uwagę na wprowadzenie od 1 stycznia 2015 r. w nowym przepisie art. 15c ust. 8 ustawy o CIT definicji pojęcia „odsetek od pożyczek”, które podlegają ograniczeniom w możliwości ich zaliczenia do kosztów podatkowych. Zgodnie z tym przepisem przez odsetki od pożyczki należy rozumieć „wszelkie poniesione na rzecz pożyczkodawcy koszty związane z uzyskaniem i korzystaniem z pożyczki, o której mowa w art. 16 ust. 7b (odsetki, opłaty, prowizje, premie), a także opłaty z tytułu opóźnionej zapłaty zobowiązań”. Co istotne, definicja ta ma zastosowanie przy obliczaniu cienkiej kapitalizacji zarówno z użyciem metody alternatywnej, jak i metody dotychczasowej, określonej w art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT. Wprowadzenie art. 15c ust. 8 ustawy o CIT wywołało dwa podstawowe skutki. Przede wszystkim koszty związane z pożyczką inne niż odsetki, jeśli są ponoszone na rzecz pożyczkodawcy, będą podlegały ograniczeniu w możliwości zaliczenia ich do kosztów podatkowych w ramach cienkiej kapitalizacji (np. wszelkiego rodzaju opłaty wstępne i manipulacyjne). Ponadto druga część tego przepisu rozszerza zastosowanie cienkiej kapitalizacji do „opłat z tytułu opóźnionej zapłaty zobowiązań”, a zatem do kosztów wynikających z opóźnienia lub zwłoki w uregulowaniu zobowiązania pieniężnego. Brak jest doprecyzowania, czy dotyczy to każdego zobowiązania pieniężnego, czy też jedynie zobowiązania wynikającego z umów pożyczek (np. opóźnienia w spłacie). Nie jest również wskazane, jakie dokładnie koszty są objęte ograniczeniem w możliwości zaliczenia do kosztów podatkowych – czy są to jedynie odsetki za opóźnienie, czy też inne koszty, takie jak np. obciążenie dłużnika przez wierzyciela kosztami monitów i wezwań. Biorąc pod uwagę istotę przepisów o cienkiej kapitalizacji, „opłaty z tytułu opóźnionej zapłaty zobowiązań” powinny obejmować jedynie zobowiązania pieniężne podatnika

Wzór Obliczenie odsetek wyłączonych z kosztów przed nowelizacją

$$\text{odsetki NKUP} = \frac{(\text{Całk.Zadł.} - 3 \times \text{KZ})}{(\text{Poż.Zadł.})} \times \text{odsetki}$$

gdzie:

- odsetki NKUP – wartość odsetek wyłączonych z kosztów uzyskania przychodów
- Całk.Zadł. – wartość całkowitego zadłużenia wobec znaczących udziałowców
- KZ – kapitał zakładowy obliczony zgodnie z art. 16 ust. 7 ustawy o CIT
- Pož.Zadł. – wartość zadłużenia z tytułu pożyczek od znaczących udziałowców na dzień zapłaty odsetek
- odsetki – wartość płaconych odsetek

Wzór Obliczenie odsetek wyłączonych z kosztów po nowelizacji

$$\text{odsetki NKUP} = \frac{(\text{Całk.Zadł.} - \text{KW})}{(\text{Całk.Zadł.})} \times \text{odsetki}$$

gdzie:

- odsetki NKUP – wartość odsetek wyłączonych z kosztów uzyskania przychodów
- Całk.Zadł. – wartość całkowitego zadłużenia wobec znaczących udziałowców na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc zapłaty odsetek
- KW – kapitał własny obliczony zgodnie z nowym art. 16 ust. 7h ustawy o CIT
- odsetki – wartość płaconych odsetek

wynikające z umów pożyczek podlegających cienkiej kapitalizacji, których niewykonanie w terminie spowodowało poniesienie na rzecz kwalifikowanych pożyczkodawców odsetek za opóźnienie lub zwłokę lub ewentualnych kar umownych z tego tytułu. Nieprecyzyjność tego przepisu powoduje jednak, że budzi on wątpliwości interpretacyjne.

Alternatywna metoda kalkulacji

Od 1 stycznia 2015 r. można stosować alternatywną metodę obliczania cienkiej kapitalizacji. Jest to całkowicie inna metoda kalkulacji niż przewidziana w art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT, ponieważ bazuje na innych wartościach. Jednak najbardziej istotną różnicą pomiędzy obiema metodami jest zakres odsetek, jakich dotyczą. Metoda tradycyjna (z art. 16 ust. 1 pkt 60–61) dotyczy jedynie odsetek od pożyczek i kredytów udzielonych przez kwalifikowanych pożyczkodawców, natomiast metoda alternatywna obejmuje wszystkie odsetki od pożyczek i kredytów uzyskanych przez podatnika (tj. również udzielonych przez podmioty zewnętrzne i niepowiązane).

Wzory Obliczenie limitu cienkiej kapitalizacji w metodzie alternatywnej

Limit odsetek KUP = (stopa referencyjna NBP + 1,25 p.p.) × wartość aktywów

oraz

Limit odsetek KUP ≤ 50% zysku operacyjnego

Powyższe rozróżnienie prowadzi do wniosku, że pierwszym i podstawowym kryterium wyboru pomiędzy metodą alternatywną a tradycyjną jest to, czy podatnik korzysta z finansowania udzielanego przez podmioty powiązane czy niepowiązane. W przypadku korzystania wyłącznie z zewnętrznych źródeł finansowania podatnik powinien wybrać metodę tradycyjną, ponieważ nie ustanawia ona żadnych limitów dla pożyczek czy kredytów od podmiotów niepowiązanych, w przeciwieństwie do metody alternatywnej. Metoda alternatywna powinna być rozważana przez podatników, którzy korzystają z finansowania udzielanego przez podmioty powiązane kapitałowo, gdyż przy spełnieniu określonych warunków, o których poniżej, może okazać się ona korzystniejsza niż metoda tradycyjna.

Limit odsetek zaliczanych w koszty

Metoda alternatywna ustanawia kwotowo limit odsetek, jakie mogą zostać zaliczone do kosztów podatkowych w danym roku podatkowym. Podstawowy limit obliczany jest jako iloczyn stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 1,25 punktu procentowego oraz

wartości podatkowej aktywów w rozumieniu przepisów o rachunkowości (włączając w to wartość nominalną kwot udzielonych pożyczek, ale wyłączając wartości niematerialne i prawne; wartość aktywów powinna być ustalona na ostatni dzień roku podatkowego). Jednocześnie wysokość odsetek zaliczonych do kosztów podatkowych nie może przekroczyć 50% zysku z działalności operacyjnej za dany rok podatkowy, obliczany zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Powyższe powoduje, że do kosztów podatkowych mogą być zaliczane odsetki w wysokości mieszczącej się w obu wskazanych limitach.

Przy obliczaniu cienkiej kapitalizacji należy posłużyć się stopą referencyjną NBP z ostatniego dnia poprzedniego roku podatkowego. Natomiast jeśli stopa ta zmieni się w trakcie bieżącego roku podatkowego, stosuje się ją od następnego miesiąca. W takim przypadku kalkulacji podstawowego limitu dokonuje się poprzez zsumowanie limitów obliczonych dla poszczególnych miesięcy w następujący sposób: należy wziąć pod uwagę stopę referencyjną NBP obowiązującą w ostatnim dniu poprzedniego miesiąca powiększoną o 1,25 punktu procentowego oraz 1/12 wartości podatkowej aktywów.

Co istotne, jeśli w danym roku podatnik nie mógł zaliczyć do kosztów odsetek ze względu na limity, o których mowa wyżej, może to zrobić w kolejnych 5 latach podatkowych. Konieczne jest jednak, aby w odsetki z poprzednich lat, uwzględniane w danym roku, mieściły się nadal w limitach obliczanych zgodnie z art. 15c ustawy o CIT. Warunkiem skorzystania z tej możliwości jest jednak dalsze stosowanie metody alternatywnej. W przypadku gdy podatnik zrezygnuje z jej stosowania, traci on uprawnienie do zaliczenia do kosztów podatkowych odsetek, które zostały w poprzednich latach wyłączone z kosztów podatkowych, nawet jeśli po jakimś czasie, a przed upływem tych 5 lat, wróci do jej stosowania. Taki wniosek należy bowiem wyciągnąć z brzmienia art. 15c ust. 7 ustawy o CIT.

Przedstawiony sposób kalkulacji prowadzi do wniosku, że wysokie, korzystne limity w alternatywnej metodzie uzyskają podatnicy, którzy posiadają aktywa o wysokiej wartości oraz osiągają wysoki zysk operacyjny z działalności podstawowej. Dlatego też metoda alternatywna może być korzystna przede wszystkim dla podmiotów prowadzących inwestycje i zakupujących środki trwałe, nawet jeśli zysk z inwestycji będzie zwiększał się dopiero w następnych latach (ze względu na możliwość uwzględnienia w następnych latach odsetek wyłączonych uprzednio z kosztów podatkowych).

Obliczanie zaliczek na podatek w ciągu roku

Ze względu na to, że metoda alternatywna nakazuje uwzględniać wartości obliczone na koniec roku podat-

kowego, w którym stosuje się cienką kapitalizację, należy spodziewać się, że definitywne wyliczenia limitów będą możliwe dopiero po zakończeniu tego roku podatkowego. Dlatego też, aby uniknąć konieczności korygowania wysokości zaliczek na podatek płaconych w ciągu roku, ustawodawca wprowadził odrębne zasady ich obliczania. Podatnicy stosujący metodę alternatywną mogą określać zaliczki na podatek w jeden z następujących sposobów:

- przyjmując wartość aktywów oraz zysku operacyjnego za poprzedni rok podatkowy albo
- na podstawie wiarygodnych danych oszacować przewidywany w danym roku podatkowym zysk operacyjny oraz wartość podatkową aktywów i oprzeć się na tych danych albo
- obliczyć wysokość zysku operacyjnego oraz wartość aktywów za dany okres rozliczeniowy i zgodnie z tymi wartościami obliczać limit cienkiej kapitalizacji.

Należy wnioskować, że zastosowanie jednej ze wskazanych przez ustawodawcę metod, niezależnie od tego, czy będzie to metoda oparta na wielkościach szacowanych, czy też rzeczywistych, zapobiegnie konieczności korygowania zaliczek i płacenia ewentualnych odsetek za zwłokę.

Wybór dowolnej z powyższych metod należy do podatnika, w związku z czym warto przeanalizować, która z nich będzie dla podatnika najkorzystniejsza pod względem nakładu pracy związanego z koniecznością obliczania limitów każdorazowo przy płatności odsetek oraz z wysokościami zysku operacyjnego oraz wartości aktywów w bieżącym bądź poprzednim roku podatkowym.

Co istotne, stosowanie powyższych metod obliczania zaliczek odnosi się wyłącznie do podatników, którzy uiszczają zaliczki na zasadach ogólnych. W przypadku gdy podatnik korzysta z zaliczek uproszczonych na podstawie art. 25 ust. 7 ustawy o CIT, nie modyfikuje sposobu ich obliczania, nawet jeśli wybrał metodę alternatywną obliczania cienkiej kapitalizacji. Wynika to ze sposobu sformułowania przepisu art. 15c ust. 6 ustawy o CIT, który nakazuje jego stosowanie wyłącznie w przypadku podatników wpłacających zaliczki na podstawie art. 25 ust. 1, ust. 1b lub ust. 2b ustawy o CIT. Należy zatem przyjąć, że przepis o zaliczkach uproszczonych stanowi *lex specialis* względem art. 15c ust. 6 ustawy o CIT.

Informacja o stosowaniu alternatywnej metody

Podatnik, który zamierza stosować alternatywną metodę cienkiej kapitalizacji, jest zobowiązany zawiadomić o tym pisemnie naczelnika urzędu skarbowego w terminie do końca pierwszego miesiąca roku podatkowego (w przypadku roku podatkowego tożsamego z rokiem kalendarzowym będzie to 31 stycznia). Warunek ten ustanawia art. 15c ust. 1 ustawy o CIT. Natomiast w przypadku gdy podatnik dopiero w trakcie roku podatkowego otrzymał pożyczkę

od kwalifikowanego pożyczkodawcy i dotychczas w tym roku podatkowym nie stosował ograniczeń wynikających z art. 16 ust. 1 pkt 60 lub 61 ustawy o CIT, może wybrać metodę alternatywną w ciągu 30 dni od dnia zawarcia takiej umowy pożyczki, zawiadamiając o tym pisemnie naczelnika. Nie zmienia to faktu, że limity metody alternatywnej obliczane są w oparciu o wartości z całego roku podatkowego (wartość aktywów oraz zysku operacyjnego), o czym mówi art. 15c ust. 12 ustawy o CIT.

Wybór alternatywnej metody obliguje do jej stosowania przez 3 lata podatkowe. Po tym okresie można zrezygnować z jej stosowania pod warunkiem zawiadomienia o tym naczelnika urzędu skarbowego do końca roku podatkowego poprzedzającego rok, w którym zamierza z niej zrezygnować. Natomiast ponowny powrót do tej metody jest możliwy dopiero po kolejnych 3 latach podatkowych, za zawiadomieniem naczelnika urzędu skarbowego w przewidzianym terminie.

Porównanie stosowania dwóch metod

Biorąc pod uwagę przedstawiony na str. 15 przykład przy wysokiej wartości aktywów oraz wysokim zysku, metoda alternatywna okazuje się korzystniejsza, mimo iż wartość odsetek od pożyczek od kwalifikowanych pożyczkobiorców stanowi jedynie ok. 25% wartości wszystkich odsetek płaconych od pożyczek i kredytów. Z drugiej strony, nawet przy wysokiej wartości aktywów, niższy zysk operacyjny powoduje, że metoda tradycyjna, jako mająca zastosowanie do stosunkowo niewielkiej części odsetek płaconych przez podatnika, byłaby znacznie korzystniejsza.

Powyższe potwierdza, że w obliczaniu zasadności wyboru metody obliczania cienkiej kapitalizacji, konieczne jest oparcie się na wiarygodnych, rzetelnych danych. Wybór metody alternatywnej jest bowiem korzystniejszy jedynie pod warunkiem wysokiego wskaźnika wartości aktywów oraz wysokiego zysku operacyjnego. Jeśli podatnik nie spełnia łącznie tych warunków, metoda tradycyjna może okazać się dla niego korzystniejsza.

Zastosowanie przepisów przejściowych

Artykuł 7 ustawy nowelizującej stanowi, że „do odsetek od pożyczek (kredytów), w przypadku których kwota udzielonej podatnikowi pożyczki (kredytu) została temu podatnikowi faktycznie przekazana przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 oraz ust. 6 ustawy wymienionej w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2015 r.”. Przepis ten budzi wątpliwości, ponieważ ustawodawca nie sprecyzował, co rozumie przez „faktyczne przekazanie kwoty pożyczki (kredytu)”. Należy jednak wziąć pod uwagę, że w przepi-

Przykład Różnice wynikające ze stosowania jednej z dopuszczalnych metodZałożenia:

Kapitał własny	= 7.000.000 zł
Całkowite zadłużenie	= 13.000.000 zł
Odsetki od pożyczki od kwalifikowanych pożyczkodawców	= 160.000 zł
Wszystkie odsetki od pożyczek (włączając pożyczki od kwalifikowanych pożyczkodawców)	= 750.000 zł
Stopa referencyjna NBP	= 2,5%
Wartość aktywów netto	= 32.000.000 zł
W tym wartość WNIP	= 1.000.000 zł

Metoda tradycyjna	Metoda alternatywna
	Dla zysku operacyjnego w wys. 2.000.000 zł
Odsetki NKUP = $(13.000.000 \text{ zł} - 7.000.000 \text{ zł}) / 13.000.000 \text{ zł}$ = 44%	Limit odsetek KUP = $(2,5 + 1,25)\% * (32.000.000 - 1.000.000)$ = 1.162.500 zł
Odsetki NKUP = 44% * 160.000 zł = 70.400 zł	Limit odsetek KUP $\leq 50\% * 2.000.000 \leq 1.000.000 \text{ zł}$ Odsetki NKUP = 750.000 zł - 1.000.000 zł = 0 zł
	Dla zysku operacyjnego w wys. 1.000.000 zł
	Limit odsetek KUP $\leq 50\% * 1.000.000 \leq 500.000 \text{ zł}$ Odsetki NKUP = 750.000 zł - 500.000 zł = 250.000 zł

sach przejściowych rozróżnione zostały pojęcia „faktycznego przekazania” oraz „zawarcia umowy pożyczki”.

W mojej ocenie właściwa jest taka interpretacja wskazanego przepisu, zgodnie z którą dotychczasowe przepisy o cienkiej kapitalizacji powinny być stosowane w odniesieniu do tych kwot pożyczek, które zostały udostępnione do korzystania pożyczkobiorcy przed 1 stycznia 2015 r. Oznacza to, że w przypadku pożyczki udzielanej transzami, podatnik będzie musiał zastosować różne zasady do obliczania cienkiej kapitalizacji w stosunku do kwot pożyczki przekazanych na rachunek przed i po 1 stycznia 2015 r. Analogicznie, w przypadku kredytu odnawialnego, należy stosować przepisy obowiązujące w momencie, w którym podatnik skorzystał z udostępnionej kwoty kredytu (nastąpiło zaciągnięcie kolejnej transzy kredytu). Powyższe prowadzi do wniosku, że odsetki płacone na podstawie jednej umowy mogą podlegać różnym zasadom obliczania cienkiej kapitalizacji.

Ustawodawca jednak umożliwił podatnikom, którzy zawarli umowy pożyczki przed wejściem w życie nowych regulacji, zastosowanie alternatywnej metody uregulowanej w art. 15c ustawy o CIT. W przypadku gdy umowa ta została zawarta z kwalifikowanym pożyczkodawcą w rozumieniu przepisów obowiązujących do 31 grudnia 2014 r., podatnik może wybrać stosowanie metody alternatywnej, począwszy od pierwszego roku podatkowego rozpoczynającego się po 31 grudnia 2014 r. Warunkiem wyboru tej metody jest pisemne zawiadomienie o tym naczelnika urzędu skarbowego do końca pierwszego miesiąca tego roku podatkowego. Jeśli podatnik skorzysta z tego uprawnienia, metoda alternatywna będzie stosowana do wszyst-

kich odsetek płaconych, począwszy od 1 stycznia 2015 r., niezależnie od tego, kiedy faktycznie została przekazana kwota pożyczki, do której się odnoszą (tj. czy przed, czy po 1 stycznia 2015 r.).

Natomiast w przypadku nieskorzystania z tej możliwości, odsetki płatne na podstawie tej umowy będą zaliczane do kosztów podatkowych zgodnie z zasadą ogólną zaprezentowaną powyżej, tj. stosownie do przepisów, które obowiązywały w dacie faktycznego przekazania kwoty pożyczki.

Podsumowanie nowych regulacji prawnych

Zmiany w obszarze cienkiej kapitalizacji mają szeroki i znaczący charakter. Z jednej strony intencją ustawodawcy było zaostrzenie dotychczasowych reguł obliczania cienkiej kapitalizacji, jednak pozostały pewne nieścisłości, które umożliwiają wpływanie przez podatnika na przewidziane przepisami limity. Nie udało się również uniknąć wątpliwości interpretacyjnych, które powodują niepewność podatników m.in. co do zakresu rodzaju należności, jakie podlegają pod ograniczenia cienkiej kapitalizacji.

Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie alternatywnej metody obliczania cienkiej kapitalizacji. Może ona okazać się korzystniejszym rozwiązaniem dla podatników korzystających z finansowania udzielanego przez podmioty powiązane, którzy prognozują wysoki zysk operacyjny w najbliższych latach oraz posiadają lub będą posiadać aktywa o znacznej wartości.